

№ 3 / 2026

ANDIJON DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

ADPI
Ilmiy xabarnomasi

DIZARTRIYALI BOLALARDA DISPRAKSIYANING NAMOYON BO'LISH SHAKLLARI

Olimova Sarvinoz Mashrabjon qizi

Andijon davlat pedagogika instituti

Annotatsiya.

Mazkur maqola dizartriya bolalarda dispraksiya namoyon bo'lishining nutqiy va harakatga oid shakllarini tavsiflash hamda ularning differensial belgilari asosida logopedik tashxis va korreksion yo'nalishlarni aniqlashtirishga qaratilgan. Tadqiqotda klinik-logopedik kuzatuv, strukturaviy baholash va dinamik tahlil yondashuvlari uyg'unlashtirildi. Ilmiy yangilik sifatida dizartriya fonida dispraksiyaning artikulyatsion, prosodik va ketma-ket harakatlarni rejalashtirish komponentlari o'zaro bog'liqligi izohlandi.

Kalit so'zlar:

dizartriya, dispraksiya, artikulyatsion rejalashtirish, ketma-ket harakatlar, prosodika, fonetik-fonematik buzilish, logopedik tashxis.

Аннотация.

В статье рассматриваются формы проявления диспраксии у детей с дизартрией и их дифференциальные признаки, значимые для логопедической диагностики и коррекционной работы. Используются клинико-логопедическое наблюдение, структурированная оценка и динамический анализ речевых и моторных симптомов. Научная новизна заключается в уточнении взаимосвязи артикуляционных, просодических и программно-последовательных компонентов диспраксии на фоне дизартрии и в обосновании направлений целевой помощи.

Ключевые слова:

дизартрия, диспраксия, артикуляционное программирование, последовательные движения, просодика, фонетико-фонематическое нарушение, логопедическая диагностика.

Abstract.

This article examines manifestations of dyspraxia in children with dysarthria, focusing on diagnostic markers relevant to speech-language assessment and intervention planning. Clinical speech observation, structured profiling and dynamic analysis were integrated to compare speech and motor symptoms. The novelty lies in clarifying how articulatory, prosodic and sequential motor-programming components of dyspraxia interact within dysarthric profiles, supporting more precise differential diagnosis and targeted therapeutic strategies.

Keywords:

dysarthria, developmental dyspraxia, speech motor planning, sequential movements, prosody, phonetic-phonological impairment, speech-language assessment.

O'zbekiston Respublikasida ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, barkamol avlodni tarbiyalash hamda alohida ta'lim ehtiyojlariga ega bo'lgan bolalarni qo'llab-quvvatlash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida har bir fuqaroning bilim olish huquqi kafolatlangan bo'lib, davlat tomonidan bepul umumiy ta'lim olish imkoniyati yaratilishi belgilab qo'yilgan. Bu norma barcha bolalar, jumladan nutq nuqsonlariga ega bo'lgan bolalar uchun teng ta'lim olish imkoniyatini ta'minlashga xizmat qiladi [1]. Shuningdek, O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuniga [2] muvofiq, inklyuziv ta'limni rivojlantirish, maxsus ta'lim xizmatlarini tashkil etish hamda rivojlanishida nuqsoni mavjud bolalarga pedagogik, psixologik va logopedik yordam ko'rsatish davlat siyosatining muhim tarkibiy qismi sifatida belgilangan. Ushbu qonun asosida dizartriya va dispraksiya kabi nutq buzilishlariga ega bolalarni korreksiyalash jarayonini takomillashtirish dolzarb vazifa hisoblanadi.

Bundan tashqari, so'nggi yillarda qabul qilingan qator Prezident farmonlari va qarorlari ta'lim tizimida tub islohotlarni amalga oshirishga xizmat qilmoqda. Jumladan, PF-5712-son Farmon [3] (Xalq ta'limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi)da ta'lim sifatini oshirish, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish, alohida ta'lim ehtiyojlariga ega bo'lgan bolalarni qo'llab-quvvatlash ustuvor vazifalar qatorida belgilangan.

Dizartriya bolalar nutqining nevro-motor buzilishi sifatida artikulyatsiya apparati mushaklarining innervatsiyasi, tonusi va koordinatsiyasidagi yetishmovchiliklar bilan bog'liq bo'lib, talaffuz aniqligi, nutq tempi, ovoz sifati hamda nafas-ovoz-artikulyatsiya uyg'unligiga tizimli ta'sir ko'rsatadi. Dispraksiya esa harakatni maqsadga yo'naltirilgan tarzda rejalashtirish, dasturlash va ketma-ket bajarish jarayonlaridagi buzilishlar bilan tavsiflanadi; bunda mushak kuchi yoki sezgi yetishmovchiligi birlamchi sabab bo'lmasligi mumkin. Amaliy logopediyada aynan dizartriya fonida dispraksiyaning qo'shilishi yoki dispraksiyaga xos belgilarni dizartrik belgilar bilan adashtirish tez-tez uchraydi, natijada tashxisning aniqligi pasayib, korreksion ishning maqsadga yo'naltirilganligi susayadi. Shu bois dizartriya bolalarda dispraksiya namoyon bo'lish shakllarini ajratib ko'rsatish, ularning klinik-logopedik portretini aniqlash hamda o'xshash alomatlar ortidagi funksional mexanizmlarni tahlil qilish maxsus pedagogika ixtisosligi doirasida dolzarb ilmiy-amaliy vazifa hisoblanadi.

Tadqiqotning maqsadi: dizartriya bolalarda dispraksiya namoyon bo'lishining asosiy shakllarini nutqiy va umumiy motorika darajasida tahlil qilish, bu shakllarning diagnostik ko'rsatkichlarini asoslash hamda korreksion yo'nalishlarni differensial belgilashdan iborat. Metodologik asos sifatida nutqning motor tashkil topishi haqidagi neyropsixologik va logopedik yondashuvlar, harakatni rejalashtirish va ketma-ketlikni boshqarish mexanizmlariga doir qarashlar, shuningdek dizartriya va apraksiyaga oid klinik tavsiflar qiyosiy tahlil qilindi. Tadqiqot dizaynida klinik-logopedik kuzatuv, artikulyatsion va prosodik ko'rsatkichlarni strukturaviy baholash, kinestetik tayanch va vizual model asosidagi sinov topshiriqlari, ketma-ket harakatlarni takrorlash hamda dinamik baholash elementlari uyg'unlashtirildi. Dinamik yondashuv shundan iborat bo'ldiki, bola bir xil nutqiy vazifani turli ko'mak (ko'rsatma, ritmik tayanch, vizual-kinestetik) sharoitida bajarganda natijaning o'zgarishi tahlil qilindi; bu, ayniqsa, dispraksiyada xatolarning kontekstga sezgirligi va yordamga javobchanligi masalasini aniqlashtirishga xizmat qiladi.

Dizartriya fonida dispraksiya namoyon bo'lishining birinchi shakli artikulyatsion rejalashtirish va o'tish (koartikulyatsiya) qiyinchiliklarining ustunligi bilan ifodalanadi. Bunday holatda bola alohida tovushni yoki bo'g'inni nisbatan to'g'ri chiqarishi mumkin, biroq bo'g'inlararo o'tishlarda, fonemalar ketma-ketligi murakkablashganda talaffuz barqarorligi keskin pasayadi. Dizartriya xatolar ko'pincha mushak tonusi va koordinatsiya yetishmovchiligi bilan izohlanib, nisbatan stereotip tarzda takrorlanadi; dispraksiyada esa xatolar o'zgaruvchan bo'lib, bir xil so'z turlicha buzib aytilishi, "qidiruv" xarakteridagi artikulyatsion harakatlar kuzatilishi mumkin. Bu farq tashxis uchun muhim, chunki dizartriya xos umumiy loyqalikka dispraksiyaga xos "beqarorlik" qo'shilganda, korreksion

ish faqat mushak tonusini me'yorlashtirish yoki artikulyatsion gimnastika bilan cheklanib qolmasligi, balki motor rejalashtirishni bosqichma-bosqich shakllantirishni ham qamrab olishi lozim.

Ikkinchi shakl prosodik komponentning nisbatan buzilishi bilan bog'liq bo'lib, urg'u, intonatsiya konturlari, ritm va nutq tempi boshqaruvidagi o'ziga xos nomuvofiqliklarda namoyon bo'ladi. Dizartriyada prosodika ko'pincha nafas-ovoz boshqaruvidagi cheklanishlar va umumiy motor sekinlik bilan izohlanadi; dispraksiyada esa ritmik tashkil topishning, bo'g'inlar ketma-ketligining "dasturlanishi" dagi qiyinchiliklar tufayli urg'u noto'g'ri joylashishi, pauzalar noo'rin paydo bo'lishi va fraza ichki tuzilmasining buzilishi ko'zga tashlanadi. Ayniqsa, ko'p bo'g'inli so'zlar, morfologik jihatdan murakkab birliklar yoki tezkor takrorlashni talab qiluvchi vazifalarda prosodik "parchalanish" kuchayadi. Bu holatni fonetik-fonematik buzilish bilan adashtirmaslik zarur: prosodik buzilish ba'zan fonema almashtirishlardan ko'ra ko'proq nutqning "tashkiliy" tomonini izdan chiqaradi va bola o'z fikrini semantik jihatdan to'g'ri ifodalasa-da, tinglovchi uchun nutq oqimi notekis eshitiladi.

Uchinchi shakl ketma-ket harakatlar va ko'p bosqichli motor dasturlarni bajarishdagi qiyinchiliklarning ustunligi bilan belgilanadi. Bu nafaqat artikulyatsion ketma-ketliklarda, balki noverbal oral praksisda ham ko'rinadi: til va lab harakatlarini ma'lum tartibda tez almashtirish, bir harakatdan ikkinchisiga o'tish, ko'rsatma bo'yicha harakat ketma-ketligini ushlab turish kabi topshiriqlarda bola adashadi, o'rin almashtiradi yoki ortiqcha harakat qo'shadi. Dizartriyada noverbal motorika qiyinchiliklari mushak tonusi va koordinatsiya bilan izohlanishi mumkin, lekin dispraksiyada aynan ketma-ketlikni "tuzish" va "saqlash" masalasi markazga chiqadi; shuning uchun ko'rsatma soddalashtirilganda yoki ritmik tayanch berilganda natija sezilarli yaxshilanishi diagnostik jihatdan ahamiyatli bo'ladi. Bunday bolalarda avtomatlashgan harakatlar nisbatan saqlangan bo'lib, yangi, ixtiyoriy va ko'p bosqichli harakatlar ayniqsa qiyinlashadi; bu dispraksiyaning ixtiyoriy boshqaruv tizimlari bilan bog'liqligini tasdiqlaydi.

To'rtinchi shakl kinestetik nazorat va artikulyatsion pozitsiyani sezishdagi noaniqliklar bilan ifodalanadi. Dizartriyada afferent-ta'minotning buzilishi mushak sezgisining pasayishi yoki ortishi ko'rinishida bo'lishi mumkin; dispraksiyada esa kinestetik "tayanch" yetarli bo'lmaganda bola artikulyatsion holatni topishda ko'proq vaqt sarflaydi, og'zaki ko'rsatmani har doim ham harakatga aylantira olmaydi, vizual ko'mak va taktil cue berilganda esa natija nisbatan yaxshilanadi. Shu nuqtada logopedik tashxisning nozik jihati shundan iboratki, kinestetik qiyinchiliklar dizartriyadagi periferik markaziy innervatsiya muammolari bilan ham, dispraksiyadagi motor rejalashtirishning afferent bazasi bilan ham bog'lanishi mumkin; farqlash uchun xatolarning barqarorligi, yordamga javobchanlik, murakkablik oshganda xatolarning o'zgaruvchanligi kabi mezonlar birgalikda baholanadi.

Tahlil natijalarini umumlashtirganda, dizartriya bolalarda dispraksiya namoyon bo'lishi ko'pincha "aralash" ko'rinishda uchrashi, ya'ni artikulyatsion beqarorlik, prosodik parchalanish va ketma-ketlik qiyinchiliklari bir-birini kuchaytirishi aniqlanadi. Ilmiy jihatdan

muhim xulosa shundan iboratki, dizartriya fonida dispraksiya belgilari paydo bo'lganda, nutqdagi buzilish faqat ijro darajasida emas, balki rejalashtirish va dasturlash darajasida ham tahlil qilinishi kerak; aks holda, korreksion ta'sir "ijro mexanizmlari"ni mashq qildirish bilan cheklanib, natijaning umumlashuvi sust bo'ladi. Shuning uchun diagnostik protokolda minimal juftliklar yoki alohida tovushlarni tekshirish bilan birga, ko'p bo'g'inli so'zlar, tezkor bo'g'in almashinuvi, fraza ritmini ushlab turish, ko'rsatma asosida ketma-ket oral harakatlar kabi sinovlar bo'lishi maqsadga muvofiq; bunda xatolarning turi emas, ularning paydo bo'lish sharoiti va dinamikasi ham qayd etilishi zarur. Korreksion ishda esa artikulyatsion pozitsiyalarni shakllantirish, nafas-ovoz muvofiqligini me'yorlashtirish bilan bir qatorda, motor dasturlashni bosqichma-bosqich o'rgatish, ritm va prosodik tayanchlar, multisensor cue hamda avtomatlashtirishga olib boruvchi ketma-ket mashqlar tizimi qo'llanganda samaradorlik ortadi. Ayniqsa, bola uchun nutqiy vazifa "maydalanib", har bir bosqich aniq signallar bilan mustahkamlanganda, keyinchalik signallar asta-sekin olib tashlanib, mustaqil bajarishga o'tkazilganda dispraksiyaga xos qiyinchiliklar kompensatsiyalanishi kuzatiladi.

Xulosa. Dizartriya bolalarda dispraksiya namoyon bo'lishining asosiy shakllari artikulyatsion rejalashtirishning beqarorligi, prosodik tashkil topishdagi nomuvofiqlik, ketma-ket harakatlarni dasturlash va bajarishdagi qiyinchiliklar hamda kinestetik nazoratning yetarli emasligi bilan tavsiflanadi. Ushbu shakllar dizartriyaning ijroi-motor cheklanishlari bilan qo'shilganda simptomlar murakkablashadi va xatolar o'zgaruvchanligi ortadi. Differensial tashxisda xatolarning barqarorligi, murakkablikka sezgirligi va ko'mak sharoitida dinamik o'zgarishi mezonlari muhim hisoblanadi. Korreksion yondashuv dizartriya xos nafas-ovoz-artikulyatsiya muvofiqligini tiklash bilan birga, dispraksiyaga xos motor rejalashtirishni bosqichma-bosqich shakllantirish, ritm-prosodik tayanchlar va multisensor ko'makdan oqilona foydalanishni integratsiyalashni talab etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – T.: 2023.
2. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – T.: 2020.
3. PF-5712-son Farmon. "O'zbekiston Respublikasi xalq ta'limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi". 29.04.2019.
4. Chirkina G. V. Logopediya. Uchebnik dlya studentov defektologicheskikh fakultetov. Moskva, VLADOS, 2009. 528 s.
5. Muminov A. M. Logopediya. Nutq nuqsonlari va ularni bartaraf etish asoslari. Toshkent, O'zbekiston, 2016. 256 b.
6. Murray E., McCabe P., Ballard K. J. A Systematic review of treatment outcomes for children with childhood apraxia of speech. American Journal of Speech-Language Pathology. Rockville, American Speech-Language-Hearing Association, 2014. Vol. 23, No. 3. P. 486–504.
7. Vlasova T. A., Pevzner M. S. O Detyakh s narusheniyami rechi. Moskva, Prosveshchenie, 1973. 208 s.

MUNDARIJA

PEDAGOGIKA

<i>Umarov Azizbek Vaxobovich</i> MEDIA TA'LIMNING PEDAGOGIK TIZIMIDAGI O'RNINI VA MEDIAKOMPETENTLIKNI SHAKLLANTIRISHDAGI AHAMIYATI	4
<i>Azizova Dilzaxon Mashrabovna, Gofurjanova Nilufarxon Kadirjon qizi</i> TALABALARNING O'QISH SAVODXONLIGIDA INTERPRETATIF TAFAKKURNI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	8
<i>Mirzaev Otabek Khusanovich</i> BOLALARNI MAKTABGA TAYYORLASH METODIKASINI MAKTABGACHA TA'LIMDA TUTGAN O'RNINI	13
<i>Umnov Dmitry Gennadevich</i> DEVELOPMENT OF CHILDREN'S RESILIENCE TO ADVERTISING: PREPARING EDUCATORS TO ADDRESS THE ISSUE OF TARGETED MARKETING PRESSURE ON PRESCHOOLERS	16
<i>Гофуржанова Нилюфар Кадыровна, Халикова Хуршида Нейматовна</i> РАЗВИТИЕ ЧИТАТЕЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ СТУДЕНТОВ НА ОСНОВЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СОВРЕМЕННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛОВИЯХ	28
<i>Qodirbekova Zehaxon Jasurbek qizi</i> BOSHLANG'ICH SINFLARDA MATNLI MASALALAR VOZITASIDA KONSTRUKTIV TA'LIM MUHITINI YARATISH VA STEAM INTEGRATSİYASINI AMALGA OSHIRISH	32
<i>Turg'untosheva Hamidaxon Rahmatullo qizi</i> AUTIZM SPEKTRLI BUZILISHLARI BO'LGAN BOLALARDA MOTIV VA EMOTSIONAL KO'NIKMALARNI RIVOJLANTIRISH: HARAKATLI O'YINLARNING TA'SIR MEKANIZMLARI	36
<i>Косимова Гуллола Муллажаноэвна, Халикова Хуршида Нейматовна</i> УЧЕБНИКИ ПОДДЕРЖИВАЮЩИЕ АКТИВНОЕ ОБУЧЕНИЕ УЧАЩИХСЯ В НАЧАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ: МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ДИЗАЙНУ	43
<i>Olinaova Sarvinaz Mashrabjon qizi</i> DIZARTRIYALI BOLALARDA DISPRAXSIYANING NAMOYON BO'LISH SHAKLLARI	47
<i>Abdullayeva Madina Baxtiyor qizi</i> MONTESSORI METODINING BOSHLANG'ICH TA'LIMGA INTEGRATSİYA QILISHNING ISTIQBOLLARI	51
<i>Abdukadirov Bobirmirza Baxodirovich</i> OLIV TA'LIM TALABALARINING AXBOROT-TANQIIDYI KOMPETENTLIGI: TUSHUNCHANING MAZMUN-MOHİYATI VA TARKIBIY KOMPONENTLARI	54
<i>Bayjanov Furgat Baxramovich</i> TA'LIM JARAYONIDA GENDER YONDASHUVINI TAKOMILLASHTRISH: DILA VA JAMIYAT INTEGRATSİYASI ASOSIDA	59
<i>Ismoilova Nilufarxon</i> KREATIVLIK VA TANQIIDYI FIKRLASH KONTEKSTIDA MANTIQIY FIKRLASHNI SHAKLLANTIRISH	66
<i>Raxmanov Omdjon Mamasidiq o'g'li</i> PEDAGOGIK PLATFORMA TUSHUNCHASINING ILMIY-NAZARIY MOHIYATI VA OLIV TA'LIM TIZIMIDAGI O'RNINI	70
<i>Bozorbayeva Mahira Shavkatbek qizi</i> INNOVATSIYON YONDASHUVLAR DRODALI TARBIIYACHILARNING KASBIY O'SISHINI TA'MINLASH	77
<i>Matkarimov Jaxangir Salaydinovich</i> TABIIY FANNI O'QITISH JARAYONIDA ILMIY TADQIQOTCHILIK FAOLIYATIGA TAYYORLASHNING ILMIY-METODIK ASOSLARIGA DOIR	81

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLAR

<i>Аскароев Шакирджан Махмудович</i> ПРАВА ЖИВОТНЫХ В МИРЕ И В УЗБЕКИСТАНЕ: ПРАВОВЫЕ, НРАВСТВЕННЫЕ И РЕЛИГИОЗНЫЕ АСПЕКТЫ	86
<i>Курбанова М.Т</i> КРАЕВЕДЧЕСКИЕ ТЕКСТЫ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ РЕЧЕМЫСЛИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧАЩИХСЯ	96
<i>Abdusamatov Dzodbek Olimjon o'g'li</i> YOSHLAR ONGIDA MILLIY QADRIYATLARNI SHAKLLANTIRISHDA MAHALLANING ZAMONAVIY MEKANIZMLARI	100
<i>Odilov Kamiljon Furgatjon o'g'li</i> XORIJY TILLARNI O'QITISH SOHASIDA MILLIY QADRIYATLARNI SAQLAB QOLGAN HOLDA ZAMONAVIY TA'LIM USULLARINI AMALIYOTGA TATBIQ ETISH	104
<i>Maksumova F.K</i> MADOMNING TARIXIY-NAZARIY ILM MAKTABI	110
<i>Alisherova Zulfiya Talibdjanovna</i> O'SMIRLIK DAVRIDAGI "KATTALIK HISSI" VA PSIXIK XUSUSIYATLARINING O'ZIGA XOSLIGI	114

ANIQ VA TABIIY FANLAR

<i>G'aniyev Abduqahhor Gadoyevich, Eshboboyeva Muxlisa Zavqiy qizi</i> FIZIKADAN LABORATORIYA MASHG'ULOTLARIDA MIND MAPDAN FOYDALANIB TALABALARNING IJODIY FIKRLASH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH	118
<i>Ergashev Bilaliddin Mirsharibjon ugli, Alijanova Charasay Muradjon qizi</i> EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF PHYSICS TEACHING THROUGH A COMPARISON OF TRADITIONAL AND CASE STUDY METHODS	128
<i>L.S. Yunusov, F.Yu. Axmedov, M. Maxsudova, K.M. Turg'unbayeva</i> MUNTAZAM SPORTNING YENGIL ATLETIKA TURI BILAN SHUG'ULLANADIGAN 14-16 YOSHDAGI BOLALARNING MORFOLOGIK VA FIZIOLOGIK KO'RSATKICHLARI TAHLILI	139
<i>Zakirjanov Sarvar, Zaynabiddinov Ibrakhimjon</i> ON A LINEAR PURSUIT DIFFERENTIAL GAME IN R^n	147
<i>Ubaydullayev Solijon Qodirovich, Tursunov Farxodjon Ermakboevich, Qo'ychiyeva Mohlaroy Lutfidin qizi</i> TEKNOLOGIYA FANI DARSLARIDA O'QUVCHILARNI KREATIV FIKRLASHLARINI OSHIRUVCHI TA'LIM METODLARI	154
<i>Ergashev Bilaliddin Mirsharibjon o'g'li, Karimova Masturaxon Turg'unali qizi</i> EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS OF PHYSICS TEACHING BASED ON THE FLIPPED CLASSROOM MODEL	159
<i>Ashurova Gulchexra Dadajanovna, Matniyazova Hilola Xudayberganovna</i> ARACHIS HYPOGAEA L. (YERYONG'OD) O'SIMLIGIDA SUV ALMASHINUVINING FIZIOLOGIK KO'RSATKICHLARIGA MIKROBIOLOGIK O'G'ITLARNING TA'SIRI	172
<i>Nizamova Bashoratxon Begaliyevna, Abduhamidova Unaxon Ilhomjon qizi</i> UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA BIOLOGIYANI O'QITISHDA "BOBURNOMA" MA'LUMOTLARINING DIDAKTIK AHAMIYATI	177
<i>Axmedov Shavkatbek Baltabayevich</i> INTEGRATIV YONDASHUVNI - O'QUVCHILARDA O'QUV FANGA DID KOMPETENTSIYALARNI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY OMILLARI	183
<i>Ergashev Bilaliddin Mirsharibjon O'g'li, Ergasheva Fatimaxon Sadiqjon qizi</i> "DATTIQ JISMLARNING MEKANIK XOSSALARI" MAVZUSINI O'QITISHNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH	188